

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 10 (21980)

2020-рэ ильес

МЭФЭКУ

ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 23-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмыйкъ къебархэр
тисайт ижъугъотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

Апэрэ тхылъыр къидигъэкыгъ

Сурээлр Къоджэшээо Казбек тырихыгъ.

Психолог ныбжыкъеу, ау сэннаущыгъеу хэлъым ишбуа-
гъэкъ цыфыбэмэ зэльашгэгъэ Анастасия Коропано-
вам къидигъэкыгъэ тхылъым лъэтегъеуцо мы мафэхэм
иғагъ.

«Эмоциональные инвалиды» зыфиорэм уасэ
фашинынэу, авторым игу-
шыуагъо дагошинынэу къе-
блэгъагъэх иофшыгъухэр,
езыгъэджагъэх къелгъа-
джэхэр, ишшэшгъухэр,
нэмыйкъхэри.

— Тхылъым итхын
ипъеситло иоф дэсшагъ,
— къытфуятуэ авторым.
— Интернетымкэ нэклуб-
тъо силэу психологии
фэгъэхыгъэ къебархэр
къизгъахъэштгэгъэх. Ау
ситхыгъэхэр нахь ины
хуухэ зэхъум тхыль къы-
дэгъэкыгъэнэм сегупшы-
сагъ.

Анастасие Адыгэ къэ-
ралыгъо университетым
ифилология факультет
журналист сэнэхъатымкэ
щеджагъ. Ау психологиер
пэблагъэ зэрэхъугъэм
къыхэкъеу, ишэнэгъэхэм

ахигъехъуагъ ыкы ми
льэнэйкъомки ашшэрэ
гъэсэнгъэр зэригъэгъо-
тгъ. Нэужым психоло-
гиер ишыгъенгъэ щыщ
хуугъэ. Цыфхэм іэпүлэ-
гъу афэхъуэ, опытэу къы-
лэклахъэрэх тхапэм ри-
гъекүштгэгъэ, интернет
нэклубъоу иэм къыри-
тхэштгэгъэ. Къызэрэнэфа-
гъэмкэ, тхыль къидигъэ-
кыним психолог ныбжы-
къэр фэхъазыры хуугъэ
ыкы аш игъэкотгъеу иоф
дишшагъ.

«Эмоциональные инвали-
ды» зыфиорэ тхылъым
статьяу къидэхъагъэхэм
щысэхэр ягусэх. Еджэрэм
гурьыгъошу фэхъунхэм
ахэр фытегъэпсихъагъэх.

— Интернетим къиз-
гъэхъэхэрэх тхыгъэхэм
яджагъеу, аш фэдэ гумэ-
кыгъо зиэу къысэуалэ-

щыгъэр макъэп. Тхылъым
еджэрэм ежь ышхъэкъэ
шлэнгъэ гъэнэфагъэ къы-
хихынэу сэгугъэ, — игу-
шыгъэ лъэтгэкъуатэ Анастасие.
— Тхылъыр шхъэ-
хэмкэ зэтэутыгъ, якэух
пэпч гъэцэкъэнхэр илэх.
Ахэр къэзышыхэрэм щы-
гъэнгъэм къыгъэуцухэрэ
упчлэхэм яджуапхэр
агъотыжыщтыгъ.

Лъэтгэуцом къеклонла-
гъэм Анастасие шуфэс
гүшүэхэр апигъохыгъэх.
Нэужым итхыль нахь игъэ-
котгъеу къытегущыгъагъ.

«Эмоциональные инвали-
ды» зыфиорэр тхылъхэр
зыщащэрэ тучанхэм, ин-
тернет нэклубъохэм ашы-
пльгэгъушт, шлоигъоньгъэ
зилэхэм зэрагъэгъотын
амал яэшт.

Гъонэжыкъо
Сэтэнай.

Адыгэ Хасэм ия ХХ-рэ Зэфэс

Къулыкъушгэхэр яІэпүлэгъух

Шылэ мазэм и 25-м республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ
Хасэм» ия ХХ-рэ Зэфэс Мыекъуапэ Ѣыкъошт.

Зэфэхъысыжь-хэдзын Зэфэ-
сым хэлэжьэштхэ лыкъохэр
къалэхэм, районхэм язэлүкъэхэм
къащаагъэлэгъуагъэх. Шэуджэн
районым иадминистраие ипа-
щэу Аулъэ Рэштидэ зэхахъэм
къыщиуагъ лъэпкъ культурэр,
тарихъыр, адыгабзэр нахьы-

шоу зэгъешгээнхэмкэ Адыгэ
Хасэм юфыгъуабэ зэригъэца-
къэрэр.
Адыгэ Республикэм лъэпкъ
юфхэмкэ, іэкъыб къэрал-
хэм ашыпсэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адырялэ зэпхыныгъэ-
хэмкэ ыкы къебар жуугъэм

иамалхэмкэ и Комитет итхы-
матэу Шхъэлэхъо Аскэр, Адыгэ
Хасэм итхыматэу Лы-
мыщэкъо Рэмэзанэ, Хэса-
шхъэм хэтхэ Цыкшүшо Ас-
льян, Бэгъушэ Алый, Болэкъо
Аслъян, Хъот Юныс, нэмыйкъ-
хэри районхэм ашыкъогъэ

зэхахъэхэм къащаагъуагъэх.
— Кошхъаблэ зэхахъэу Ѣы-
рееклокыгъэхэм хабзэм икъулы-
къушшэхэм, къоджэ псэуплэхэм
иашшэхэм, Адыгэ Хасэм иоф-
шын хэлажьэхэрэм яеплъыкъэ-
хэр къыщаагъэх, — къытиуагъ
Болэкъо Аслъян. — Лыкъохэр
къыхадзывгъэхэр Зэфэсым ча-
нэу зэрэхэлжэштхэм, нэм-
ыйкъхэм татегущыгъагъ.

Теуцожь районым иадмини-
нистраие иашшэу Хъачмамы-
къо Азэмэт, районым инарод-
нэ депутатхэм я Совет итхыма-
тэу Пчыхъалыкъо Аюбэ, Адыгэ

Хасэм хэтхэм Пэнэжыкъуае
щыкъогъэ зэхахъэм яеплъыкъэ-
хэр къыщаагъагъэх.

— Тэхъутэмийкъое, Теуцожь
районхэм, Адыгэкъалэ яадми-
нистраиехэм яхэбээ къулы-
къушшэхэр зэхэшэн юфыгъо-
хэмкэ іэпүлэгъу къытегхъу-
гъэх, лыкъохэр къахадзывгъэхэм
пшъэрэль хэхыгъэхэр къафаши-
гъэх, — къытиуагъ Хъот Юныс.

Зэфэсир республикэ филар-
мониет Ѣыкъошт, мафэм сыха-
тыр 11-м аублэшт.

САХЫДЭКЬО
Нурбый.

Урысыем и Президент и Джэпсалъэр къыраIуалIэрэр

Партиеу «Единэ Россием» ишъолъыр къутамэ игъэцэкIо комитет ипащэу АфэшIэгъо Рэмэзан:

— 2021-рэ ильэсым гурит еджапIэхэр зекIэ скорость ин зилэ интернэтэй пагъэнэштых. УФ-м и Президент къизериуа гэмкIэ, мыш фэдэ шыкIэм ишуугацкIэ ыпэкIэ льыкIотэрэ гъесэнгъэм ипрограммехэм кIэлэгъаджэхэри кIэлэеджаклохэри альыIесынхэ амал ялэшт, сабий пэпчэ исэннаущыг хэушхъяфыкIыг гэ шыкIэхэу къезыгъэлэгъоцхэр агъэфедэштых.

Зэхъокыныгъэхэр искуствэм иеджапIэхэми анэсштых. Музыкамэр сурэтшыны зикласхэмрэ ясенаущыг гэ хагъэхъон амал щилэнэм фытгъэпсхыхагъа аужырэ шалхъэхэм адиштэрэ оборудование зэрэггэбтын, еджапIэхэм гъэцэкIэнхэр аашашынхэр игъо Урысыем и Президент ылтыгъа.

«Единэ Россием» игуу къэкIкIэ 2017-рэ ильэсым

культурэм и Унэу Джэджехъаблэ ыкIи Еджэр-къуа адэтхэм федераль-нэ мылькумкIэ гъэцэкIэнхэр аашыуагъа. 2018-рэ ильэсым партийнэ проектын къыдыхэлъытагъа къуа дэтым гъэцэкIэнхэр щашыгъа. Джаш фэдэу кIэлэцыкIу театре «Дышэ къошын» зыфиорэм техническэ лъэныкьюомкIэ ишикIагъэррагъэгъоцхэр аашашынхэу, кIэу 4 ашынен агъэнана.

къотыгъэ гъэцэкIэнхэр аашыуагъа Тамбовскэм культурэм и Унэу дэтым ипчъэхэр къызэуахыжыгъа. Лъепкэ проектэу «Культура» зыфиорэм къыдыхэлъытагъа республикэм зэхъокыныгъэшхэхэр Ѣщкох. Мыгъэ Адыгэим имуниципалитетхэм культурэм и Унэ 11-у япхыгъэм гъэцэкIэнхэр аашашынхэу, кIэу 4 ашынен агъэнана.

2020-рэ ильэсым зыфагъэнэфэштхэр

Ильэсэу къихъагъэм аныбжь нэсыгъа пенсиер зыфагъэпсыщтхэр 1964-рэ ильэсым иятлонэрэ ильэнсныкьо къехъуа бзыльфыгъэхэмрэ, ахэм аныбжь ильэс 55-рэ мэзи б-рэ мэхьу, хуульфыгъа 1959-рэ ильэсым иятлонэрэ мэзих къехъуа гэхэмрэ, ахэр ильэс 60-рэ мэзи б-м нэсыштых.

Ныбжым имызакьюо, пенсионнэ коэффициентхэр 18,6-м, юфшIэгъу ильэсхэр 11-м къышшымыкIэхэу ялэнх фае.

ЮфшIэпIэ чыпIэ щынагъохэм е псаунгъэм иягъэ езгъэкIыхэрэм ахалытэхэрэм аутхэм аныбжь нэмысигъа пенсием клонхэу фитынгъэ зэрялагъэр къэнэжь.

Джащ фэдэу ныбжым нэмысизэ пенсиер агъэпсын альэкыщт гражданскэ авиацием ипилотхэм, ушэтэкю летчикхэм, радиацием иягъэ зэргээкIыгъэхэм, общественнэ транспортным иводительхэм, бзыльфыгъэхэу сабытф е нахыбэ зыпугъэхэм, анхэм зэрэмылтэгъэрэм ыпкь къикIу

сэкъатныгъэ зилэ хуугъэхэм, сэкъатныгъэ зилэм янэ-ятхэм е аш лъыпплэхэрэм, нэмыкIхэм. Пенсием зыщикищтхэр ныбжъа агъэнэфагъэм нэсынхэкIэ ильэситу къенагъа ар агъэпсын фитых бзыльфыгъа ильэс 37-рэ, хуульфыгъа 42-рэ юфшIэгъэ ильэсэу изыгъэхэу гэхэм. Ау ахэм аныбжь

ильэс 55-м ыкIи 60-м нэсыгъэн фае. Пенсиер афагъэнэфэн пае ильэсхэр къизафальтытэхкIэ, юфшIапIэм зыщикищтхэр арь къындалытэрэр, нэмыкIеу эи хагъахъэрэп. Бзыльфыгъэхэу са-

быиш-плы зыпугъэхэм пенсием аныбжь нэсынкIэ ильэсит-плы илэу клонхэ амал я. Нахь тэрэзэу къэплон зыхуукIэ, бзыльфыгъэм сабыиш илэ-мэ, ынбыжь ильэс 57-м, плы илэмэ, 56-м нэсыгъа пенсиер ыгъэпсын фит.

Ау мыхэми зэпстэумкIи зэхэубытагъа юфшIэгъэ ильэс 15 рагъэкын фаеу законым къышло.

Пенсием зыныбжь иклониагъэхэм ахалытэхэрэм юфшIэпIэ чыпIэр чанагъа, нэмыкI лухажынхэу амал ямызэмэ, аш нэсынхэкIэ ильэситу къенагъа пенсиер агъэпсын фитых.

Ныбжым икъуяа, ау социальнэ пенсие 2020-рэ ильэсым зыфагъэуцщтхэр бзыльфыгъа ильэс 62-м, хуульфыгъа 67-м анэсигъэхэр арь. Сэкъатныгъэ зилэ хуугъэхэм аныбжь емылъытагъа пенсиер афагъэпсыщт.

УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд и Къутамэу АР-м щыэм ипресс-къулыкъу

ЯюфшIагъэхэмкIэ къыхагъэшыгъэх

2019-рэ ильэсым ашIэгъэ юфшIэнэм изэфэхысыжхэмкIэ ыкIи Урысые печатым и Мафэу щылэ мазэм хагъеунэфыкIыгъэм къидыхэлъытагъа республикэм, районхэм къащидэкIыхэрэ гэзетхэм, тхыль тедзапIэхэм, телерадиокомпаниеу «Адыгэим», Мыекьопэ телевидением яюфышигъэхэм ашыщхэм тыгъуасэ афэгүүштэгъэх.

Журналистхэм яюфшIагъэхэм къятахъыг, Адыгэ Республиком лъэпкь юфхэмкIэ, юкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адирялэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къебар жуугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ахэр ыгъэштэгъэх.

Комитетын итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр зекIами къафэгъуагъа ыкIи журналистхэм юфшIагъа ияэр зэрэмынамаэр къыхагъэшыгъэх.

— Зэнэкъоюо зэхатщэхэрэм нахь чанэу шъуакыхэлажъэ хуугъэ, ау джыри а пчагъэр нахыбэмэ нахышу. Джаш шъуакышымууцу юфыгъо шхъаэу цыфхэр зыгъэгумэхэр, республикэм щыхурэ-

щышIэхэрэр шъуинэпльэгъу ишумыгъэхъо.

Джащ фэдэу къэбарлыгъээс амалхэм яюфшIэн нахышилоу агъэпсынхэмкIэ къэралыгъор, Адыгэим и Лышихъау Къумпиль Мурат Иэпилэгъу къыззерафэхъуагъэрэр ыпшэкIэ зигугъу къэтшыгъэ комитетын итхаматэ къыхагъэшыгъэх.

Шхъэлэхъо Аскэр зигугъу къышыгъэхэм ашыц аужырэ зэлукIэгъо журналистхэм Лышихъэм дырялагъэм предложениеу къышахъыгъэр. Ар комитетын имызакьюо, нэмыкI министрствэхэм журналистхэм азыфагу зэнэкъоюу щиззэхашнэир арь зыфгъэхыгъагъэр. Мыш епхыгъэ тхыльыр зекIа ведомствэхэм зэраалыгъэхъа-

гъэр, ау кIэухэу фэхъуцтыр уахтэм къизэригъэльэхъо Аскэр къыуагъ.

Нэужым икъыгъэ ильэсым анах дэгъо зыкъэзгъэльэгъуагъэхэм афэгушуагъэр. Ахэм ашыщх тиофшIэгъоу, республикэ гээзтэу «Адыгэ мацкэм» икомпьютернэ отдел иопператорэ Нэгъой Сафыет, Адыгэ республикэ тхыль тедзапIэм иредакторэу Шхъэлэхъо Нурет, литературнэ журналэу «Зээконошыгъэм» юфшIэхъо Нарт Марзет ыкIи Батыш Асият, «Советска Адыгэим» иобозреватель Юлия Мельниковар, Шэуджэн районым ителевидениеу «Зарево» зыфиорэм ипащэу Клуб Любовь, телерадиокомпаниеу «Адыгэим»

извокорежиссерэу Алексей Свеженцевыр, Теуцожь район гээзтэу «Теучежские вести» зыфиорэм иредактор шхъаиэу Хыакъуй Юрэ, нэмыкIхэри. Мыхэм комитетын ишытхуу тхыльхэмэ ахьщ шхъафтынхэмэ афагъэшшоагъэх.

Творческэ цыфхэмкIэ аш фэдэ ыэпилэгъум мэхъанэ и.

Гур къыдещае, уитхыгъэхэм зэралытэхъэрэр, къызэржэхъэр къеушыхъаты, нахь чаныгъэ къызхэгъэфэнэм уфещэ. ТиофшIэгъуухэм ягъэхъагъэхэм ахагъахъозэ джыри берэ къыхагъэшынхэу тафэльяло.

ІШШЫНЭ Сусан.

Сурэтыр тэзыхыгъэр юшынэ Аслан.

Урысыем и Президент и Джэпсалъэ къырауалэрэ

Апэрэ сабый къызыфэхъугъэхм аратыщт

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним УФ-м и Федеральнэ Зэлукээ ильэс къэс фильтэхьырэ Джэпсалъэу къышыгъэм ына!э зыщтыридзагъэхм ашыщ демографиер.

Сабыеу къэхъухэрэм япчьягъэ хэхъоным тикъэралыгъо мэхъанэ щыраты. Сыда помэ Урысыем инеуштырэ мафэ зыфдэштыр бэкээ ашт епхыгъ. Мы лъэхъаным тикъэралыгъо нэбгырэ миллиони 147-рэ щэпсэу. Арэу ѿт нахь мышлэми, демографирем ыльэнныкъокэ непэ охтэ къин тиуцуагъ.

2019-рэ ильэсэм изэфхыхысжыхээм къызэралыгъуагъ, зы бзыльфыгъэм гурытымкээ сабыеу къыфэхъурэм икоэффициент 1,5-м клахъэ. Тикъэралыгъокэ ар макэ. Унагъом іэпилэгъу фэхъугъэнэм тельтийтээ политикир къэралыгъом ыгъэспы зыхъукэ, унэгъо ныбжыкэхэр, сабыибэ зэрысхэр зэолпэрэ гумэкигъохэр къидильтэтэнх фае.

Ятлонэрэ ыкыл ашт къыкэльты-

клорэ сабый къызэрхъухъэрэ унагъохэм іэпилэгъу афхъугъунымкээ ны мылькум ишлгъэшхо къызэралыгъэр хагъэунэфыкы. Унагъо зышэгъэ ныбжыкэхэм іэпилэгъу ящицлагъ, арьшь, ны мылькум ыльэнныкъокэ уншшо тедзэхэр шыгъэнхэр ыкыл 2020-рэ ильэсэм ишлэ мазэ и 1-м къыщегъэжъягъе ашт куачэ илэхъуныр Президентым итгэвьтэг.

Джы апэрэ кілэцыкылу къызэрхъухъэрэ унагъом непэ щылэ ны мылькур ратызэ ашынэу рахъухъагъ. Мы ильэсэм индексация зашыгъэ нэүж ар сомэ мин 466617-рэ мэхъу. Мынгээдэ іэпилэгъум ишлгъэшкээ унэгъо ныбжыкэхэм ятлонэрэ сабыир къыгъэхъуным зыфигъэхъазырын ылъэкыищт. Ашт даклоу ятлонэрэ сабый къызэрхъухъэрэм

аратырэ ны мылькум джыри сомэ мини 150-рэ хагъэхъонэу, а пчагъэр мин 616617-м нахъсынэу къэралыгъом ишащ къыуагъ.

Ны мылькум ипрограммэ 2021-рэ ильэсэм тыгъэгъазэм и 31-м нэс тельтигагъ. Ау къэралыгъом ишащ къызэралыгъэмкээ, анахь маклэмэ, 2026-рэ ильэсэм нэс ар лъагъэктотшт. Джаш фэдэу ящэнэрэ сабый къызэрхъухъгъэ унагъом ипотекэу ыштагъэм щыщэу сомэ мин 450-р къэралыгъом фепшыныжы. Ылпекэ зигугуу къэтигъэгэ тынхэр къыхэплъятэхэмэ, кілэцыкылууц зэрыс унагъом зэкэмкэ сомэ миллионим ехъу іэпилэгъу ыгъотын ылъэкыищт.

Унэшшуаклэм епхыгъеу мы ильэсэм апэрэ сабый къыз-

зэрхъухъэгъэ унагъохэм ашыщ гүшүүгэйтуу тыфэхъугъ. Ахэр Мыекуатэ щыгсэхъэрэ Нэфыш Рэмээнэрэ Николинэрэ. Ныбжыкэхэм бэмышшэу апэрэ кілэцыкылур къафэхъугъ, Дамир фаусыгъ.

— Джы апэрэ сабый къыз-

фэхъухъэрэми ны мылькур зэраралыгъэрэ зэхэсхыгъэ, — elo Николинэ. — Къэбарым тигэгүүшүагъ, ар унэгъо ныбжыкэхэмкээ іэпилэгъушуу хүщт. Тэтиунахъокэ псэуплэу тилем хэдгъяхъо тшоогъу.

ІЭШҮҮНЭ Сусан.

Исэнэхъат шу ельэгъу

Зэнэкъоюу «Новой школе — новые учителя» зыфилоу республикэм щыкыуагъэм кілэеэгэдже 12 хэлэжьагъ. Ахэр район зэфэшхъафхэм ашыкыуагъехэ зэнэкъоюухъем къащыхагъэштээхэ кілэеэгэдже ныбжыкэхэу ильэси 3-м шомыкыгъэу тоф зышэхэрэр арых.

Кілэеэгъаджэхэм егъэджен сыхъатхэр зэрээхашхээрэр, творчествэм ыльэнныкъоки іэпилэсэнгъэу ахэлтыр зэнэкъоюм къыщаагъэлъэгъуагъ. Жюриим къытыгъэхэ темэ зэфэшхъафхэмкэ кілэеэгъаджэхэм къэгъэлъэгъонхэр къаагъэхъазырыгъэх. Зэнэкъоюм изэфхыхысжыхъэмкэ теклоньгъэр Дарья Скрылевам фагъэшшошагъ.

Дарье Мыекъопэ гурит еджа-

пэу N 28-м физикэмкэ икэлэеэгъадж. Ильэсэм ехбугъэ къодий тоф зишшээрэ. Ашт емьылтыгъэу, зэнэкъоюм шиенгъэу къышигъэлъэгъуагъэхэм осэшу афашыгъ. Кілэеэгъаджэ ныбжыкэхэм егъэджен сыхъатхэр нахь гъешэгъонэу зэрээхийштхэм ына!этыргээты, пшэшшэ ышшэу, гъэсагъэу ѿт. Илофшэн ыгуу етигъэу зэригъэцаклэрэр къеушуухъаты кілэцыкылур якэ-

лэеэгъаджэ посынкэу шу зэральтэгъуэм.

Мынгээдэ зэнэкъоюухъем яшыгъэкээ кілэеэгъаджэхэм амал агъоты опытэу алэклэльымкэ зэдэгошэнхэу, ясэнхъяаткэ яшшэнгъэхэм ахагъэхъонэу. Ар бэмэ къызфагъэфедэ, ылпекэ лэккүүтэх.

ШХОНЧЫБЭШИ

Рузан.

Сурэтым итыр: **Дарья Скрылева.**

Зеклоныр

Куп зеклоным зеушъомбъу

Зекло порталэу ТурСтатым авторскэ турхэр щыззэхэпшэнхэм тегъэспыхъэгъэ чыпилэу Урысыем илэхэр къыгъэнэфагъэх. Ахэм ашыщых Краснодар краир, Кырым, Алтай, Адыгеир, Байкал (Иркутскэ хэкумрэ Бурятиемрэ), Карелиер, Ставрополь краир, Къэрэшэ-Щэрджэсир, Къэбэртэе-Бэлькъарыр, нэмийкхэри.

ТурСтатым къызэриорэмкээ, ашт фэдэ турхэм язэхэшэн пынкээу зеушъомбъу, зеклоныр хэгъэгүү клоц туризмэм хэхъэ, ар ильэсэм къыклоц нэбгырэ миллионим ехъурэ цыфхэм къыхахыгъ.

Авторскэ турыр нэмийк зеклон зэфэшхъафхэм зэралтекирэр зыплтыхъакло укло пшоонгъомэ путевкэ къызэрэпшэфирэм фэмыдэу, ушхъафитэу, уизакъоу е гъусэ уилэу уздакло пшоонгъо чыпилэм, кылэм, къэралыгъохэм ашыщ зыкыыщыгъэпсэфынэр ары. Ашт къыкырэр туроператорын путевкэ къыщымыщэфы-

гъэмэ, узфаам уклонэу. Турым нэбгыри 3-м къыщегъэжъягъеу 5 – 6-м нэсэу хэтийнхэу ѿт. Ахэм маршрутыр дэгъоу зышшэрэ цыиф ягъус, афсакыр, къэбархэр къафелуатэх, чыпилэгъэштээхъонхэм нэуасэ афешых.

Цыиф купэу зекло ежъэрэм гъешшэхъонхэр къяхъулэхэу, ныбджээтуу зызэфхъуухъу, уахтэ тешшэм джыри зэлүкэнхэу зээгъыхъу бэрэ къыхехъы. Экскурсовод иэпиласэхэмкэ авторскэ турыр унэе бизнес хүн ылъэкыищт. Адыгеир ашт фэдэ турхэр щыззэхэпшэнхэм тегъэспыхъэгъэ шъольтыр ТОП-

(Тикорр.).

ИЦЫФЫШІУГЪЭКІЭ ЛЪЫТЭНЫГЪЭ КЫЛЭЖЬЫГъ

Цыфышум ыгу зэрээхүхыгъэр, сидигуу ишүугъэ кыуигъекынам зэрэфхэзьырыр зы нэпльэгтү закъокэ зэхэвшэн ольэкти. Ытуу хыгъэу кызыппэгъокіэ — гумэкытю уиагъами нахь зэшохыгьошу хуу гъэу кыпщеху.

Непэ зигугуу къесшыщтыр аш фэдэ цыфышухэм ашыц. Иунаа щашыгъэ щыпс-пластэр зыуфагъэр бэ, игуфебеныхъэ, илэныгъэ зэхэзьышагъэри маклэп. Ныжыр хэктагь нахь мышыеми, амалэу илэмкэ пстэуми ишүугъэ зэрэгтэйштэй пыль.

1940-рэ ильэсийн Хүйтыхъж Аслынбай куаджэу Джэджэхъаблэ унэгтүүжьоу, лэжяаклоу дэсчэм ашыц кыихуухыаг. Янэтэхэу Юсыфрэ Бирамханэр сабын 10 зэдаплүү. Юсыфр ижье ашыгъэ шыкім тетэв ильфыгъэхэр ыптугъэх, ыгъесагъэх. Клалэхэр зыхигъекынштигъэхэп, унагтоо зышэн гухэль зиэм ихалтэ щыщ фыпнуутыщтыгъэ ыкыи благьэу кызыкэригъэтэйсихээштыгъэ. Непэрэ мафэм куаджэу Джэджэхъаблэ Хүйтыхъж хаблэкіэ заджэхэрэ урамым икъежыаплэ аш кынхэкы.

Тигущыгъэгъу ыш-ышыпхуухэм анахыклагь. Аш кыихекеулиялсэм кынэнэу хуу гъэ. Ицыкүгъом кыншгэжьагъэу иофышэнным шымышынену, ылэ кынхаштэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кыихыгъ. Гурит еджаплэ джыри чысигы зыгъэпсэфыгъо мафхэм иофышэнэну зыре гажьэм.

— Ильэс 13 синьжырэу колхоз чэмхэр згъехунхуу зөгъэжжэгъагъагь, — кытфелуат Хуу-

тыхъж Аслынбай. — Чэштире чэмхэр бгъехухэ зыхыкэ, щэу кыахыщтыр бэкэ нахыбагь. Гурит еджаплэр кызысысухим Краснодар сыйлуагь, аш шофер курсым сыйщеджагь.

Сэнхэхатыр зэригтэгъотыгъэу Аслынбай Джэджэхъаблэ кыншгэжьагъэ ыкыи гурит еджаплэр дэтэм шофер-инструкторэу иофшишэнэу ригъэжьагь. Сидигуу тигущыгъэгъу ишшэнгъэхэм зэрэхгэхьоштэм пылыгъ. Мыеекъоп мэкъумэш техникумым чынхыагь ыкыи аш механик сэнхэхатыр щызэригтэгъотыгъ.

Хүйтыхъж Аслынбай чанеу иоф зершлэрэм даклоу гукэгъушхо хэлъ. ыш-ышыпхуухэм ясабийхэми, ежь ильфыгъэхэм афэдэу, сидигуу ялпыгъэгъ. Адрэхэми Аслынбай азблагъэу кытэдхжыгъэх. Гумэкыгъо такыкхэри, гушуагьори кынхагоши.

Тигущыгъэгъу чынплэ зэфэшхъафхэм иоф ашишлагь. Джэджэхъаблэ дэт «Иптигъэгъу пынклем» шоферзу үүтигъ, колхозым, нэмыхихэми ашылэжьенеу хуу гъэ. Сидигуу зыгъэгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кыихыгъ. Гурит еджаплэр джыри чысигы зыгъэпсэфыгъо мафхэм иофышэнэну зыре гажьэм.

— Псөөлъеш материалхэр кыншгэжьагъэирэ комбинатэу Мыеекуапэ дэтэм иоф щысшэнэу сирагъэблэгъэгъагь, — игукъекынхэмкэ кыншгэжьагъэирэ.

Аслынбай. — Чэш-зымафэм кыншгэжьагъэу комбинатын чирбагь кыншгэжьагъэ. Аш механикэу шезгэжьэгъагь, нэужум комбинатын итранспорт цех сырипшэгчагь.

Тигущыгъэгъу иунаа куаджэм зэрэдэсийн кынхекеу Джэджэхъаблэ кыншгэжьагъэ ыкыи колхозым механикэу иофшишэнэу ригъэжьагь. Аслынбайрэ ишхъэгъусуу Светланэрэ унэгтэ дахэ зэдашлагь. Тури зэлэгъухэу, ильэс 21-рэ аныбжэу зерихыллагъэх ыкыи зегурионогъээрэ зэфирялэу лягьоу кынхахыгъээм ригъягъэх. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Унагтэм рэхьтнагынэ илпинэ, иджэнхыкю машо мыкылаасуу, аш избыихэм фэбагъэр кынхахыгъээм зэлъытнагъэр бзыльфыгъэр ари. Светланэ бысымгожэ шыпкъэу, иунаа ыгу зэрэхэтлагъэм даклоу гукэгъую хэлъыр гүнэнчээм фэдагь. Ильэс 13-кээ узэкэлэбэжьэм Светланэ идуунай хынхыгъэ, ау зышшэнтгъэхэм аш ицыфышуу гъэрэ итуфэбеногъээрэкэ агу кинэжьыгъ.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ

закъужхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Хүйтыхъж Аслынбайрэ Светланэрэ ялфыгъэхэм цыфыгъэ ахэльэу агэсагъэх. Зэшыпхуухэу Марзет, Эммэ, Сузанэ, Лидэ унагтхам арихыагъэх, янэтэхэр яшысэтихыплэхэу унэгтэ зэкүүжхээр ашлагъэх. Хүйтыхъж хэм якээлэ закъоу Шумафи унэгтэ дахэ ил. Ишхъэгъусэрэ ежыррэ сабыилл зэдаплүү. Ялфыгъэхэр тыжым кынхахыгъэхээр зэрифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Гумэкыгъо тигущыгъэзагъэр зерифшушаашу ыгъецаклээз кынхахыгъ. Ахэм пшьэшьиплээрэ зы клалэрэ зэдаплүү.

Шэныгъэ лые хъурэп

Убзэ пшIэнэр насыныгъ

Усаклоу, драматургэу, искусствэхэмкэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ йофышшоу, Къандурым ыцэктэ агъенефэгъэ шүхъафтыным илаураатэу Къуекъо Налбый итворчествэ кэлэцыклюхэм афитхыгъэхэм чыпIэ хэхыгъэ щыряй.

ХЭТА ОГУР ЗЫЛТЫГЪЭР?

Ахэр Хэгъэгум, къытэшшэкыгъэ дунаим идэхэгъэ-лъэпIагъэ, кэлэцыклюхэм язеклоки-шыклюхэм, язэфыщытыкэ, псе зыпIыт дунаим ихвалэмэтыгъэ афэгъэхыгъэх.

Кэлэцыклюхэм Налбый афитхыгъэ тхылъитly — «Хэта огур зылтыгъэр?» ыклиятонэрэу джыри къытэрадзэжьыгъэ, сабий ыкли еджэкло сэнаушыбэм

льшэу агу рихыгъэ тхыльэу «Адыгабзэм фэлазэр» зыфилохэрэ бэмшшэу, 2019-рэ ильэсийн къыдэкыгъэх. Ахэр адыгабзэр хэтрэ кэлэцыклю пэблагъэ ыкли гурылогоштуу фэзышых, ашкэ тхаклоу Къуекъор игупшигэ шхъасыгъэп.

УблэпIэ классхэм ашеджэхэрэм ыкли кэлэцыклю ыгытэхэм куп нахыжшэу ачлэсхэм мы тхылъитly атегээпсихъагь, ахэм адэлажъэхэрэм яофшэнкэ лъэшэу кашхъапэштих.

Къедгъэжъэн «Адыгабзэм фэлазэр» зыфиорэмкэ. Мир гъешэгъон пчагъэу зэхэт: макъэхэр къыщыгчыгъэх, а макъэмкэ къыргыгъэжъэрэ хырыхъахэр къыщтыгъэх. Гүшүэл па: макъэу «A(a)» Азэпщ

Аууа! Нынынр мэзым щыхъой.

Аоу! Къэцакъэ! Сыд ар?

(Аргъой).

Адыгагъэм къиклырэм, уигулъытэ, уиакыл ахээгъэхъорэ гүшүэжъхэм тхылъын инэклубо пэпчч чыпIэ щагъотыгъэ. Ахэр сурэтхэмкэ, тхылхъэхэм-кэ гъэклэрэгъагъэх.

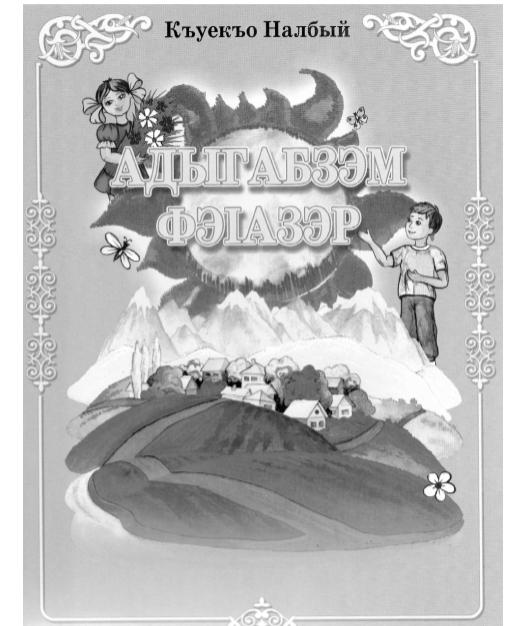
Тхаклом итхыль зэрэштигэе пүнүгъэгъэсэнгъэ купкли ушьагъэ ил: цыфыр зыгъэдахэу адыгабзэм дэгъоу хэлъыр, бзэм къабзэу урыгүшүйнэрэ зэрицыгъагъэр. Джаш фэдэу адыгэ хабзэм къемыклюхэрэми тхаклом кэлэцыклюхэм нааэл тыраргъадзэ: нахыжжым ильэу

умыгъэцкIэнэр е нахыжжым ыпэ зэпчынэр, мыхэм анэмыххэри.

«Адыгабзэм фэлазэр» зыфиорэ тхылъым хырыхъахэр, йурылупччэхэр, йорыуатэхэр, сэмэркъэу мэкъэнч зэфшхъафхэр, усэктэхэрэу тхыгъэ лытаклэхэр, усэхэу Родинэм, Адыгейим ичыюопс дахэ, зэхэтикэ-шыклюхэм афэгъэхыгъэхэр, усэджехэр бэу дэтих. Тхылъым дэт сурэтхэр ашыгъэх Г. Овчинниковам, А. Сергиенкэм, Н. Федотовам.

Пчагъэжъэмкэ «Адыгабзэм фэлазэр» 500 хьюо къыдэкыгъ, ар тхыль къодыеп, пкырапкын, гупшигэ закл, адыгабзэр гъешэгъонэу ухэтми къыпIузылхъэрэ яофшагъ.

Тхыль ин дахэу «Хэта огур зылтыгъэр?» зыфиорэм дунаишшоу нэм фэмыплырэм ишъэфыбэкэ автогыр кэлэцыклюхэм къащыдэгушащ. Усэхэр, пшысэхэр бэу къыдэхъагъэх. Ахэр Хэгъэгум, чыгум, тигъэм, мазэм, бзэм — адыгэбзэ ныдэлъфыбзэм афэгъэхыгъэх. Пшысэхэу «Такъэмрэ къакъэмрэ», «Тхыаклумклюхъэр чьемэ, чьээзэ» зыфилохэрэр адыгабзэр пшынэмкэ ыкли гупшигасаклээм зыфэгъэсэнэмкэ къыпшхъапэштих. Усэхэм къытэшшэкыгъэ дунаим идэхагъэ, цыфхэм, анахэу кэлэцыклюхэм, яшыкэ-тъэпсыклюхэм нэм къыклагъауцох, игъорыгъоузэджэрэ нэклубо пэпчч уиадыгабзэ наху уагашэ, уагасэ, шэнгыгъэ ахэогуатэ.

Сихэгъэгу

Къушхъэ сиджэу тигъэм къыпэ-жылурэр,
Псыхо чьэрэу сиорэд къежьыурэр
Сихэгъэгуш, сыгум фэзгъэдагь.
* * *

Сянэм фэзгъэдагь сэ сихэгъэгүү,
Сыгум фэдэу, ар дэлтышт сыгбгэгүү.
«Адыгабзэм фэлазэр» ыкли «Хэта огур зылтыгъэр?» зыфиорэ тхыльхэр кэлэцыклю ыгытэхэм ачлэсхэм, ублэпIэ ержкалээм ашеджэхэрэм адыгабзэр ягъэшэгъэнымкэ, шу ягъэлэгъузынэмкэ ыкли цыфышу хъунхэмкэ лэпилэгъу дэгүх.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Тутыныр псауныгъэм егуао

Къутырэу Гавердовскэм дэтхэ къоджэ тхыльеджапIэмрэ гурыт еджапIэмрэ зэпхыныгъэ зэдьрэлэу юф зэдашэ ыкли къихъэгъэ ильэсийн зэдагъэцкIэнэр юфхъабзэмэ ялан зэхагъэуцогъах.

Аш къыдыхэлъытагъэу щылэ мазэм и 15-м тхыльеджапIэм иофишшэхэм псауныгъэм исыххат гурыт еджапIэм Ѣызэхагъагъ. Шхъэихыгъэ зэдэгүшүйнэу «В плёну табачного дыма» зыфиорэм къыхагъэлэжъагъ волонтерэу Константин Бутченкэр.

— Непэрэ юфхъабзэу зэхэтгээгъэм мэхъанэ илэу тэлтигэ, — къеуатэ тхыльеджапIэм иофишшэу Тамара Ковалевам.

— Сыда пломэ къыткэхъухъэхэрэ ныбжыклюхэм япсауныгъэ изытет непэ гумэкыгъигоу къеучухэрэм ашыщ. Псауныгъэм зэрар езыххэрэ шыклюхэм

пшээзье гэнхэ зэрэфаэр къафэ-тотенэр, зэхядгъэшыклюхэм тимурад шхъял. Гурыт классхэм архыхъэхэрэм алэйхыгъи тутын къыдэзьгъэхъэхэрэ компаниехэм филтэрэ зыпIыт тутынхэм ягъэ къэмыхкоу алоээ цыфхэм ягупшигасаклээм зэрагъэорышээрэр, мэшшу зыпIырэ тутынхэм наху узэрэзьэпащэрэр, нэмыххэри.

Нэүжым Константин Бутченкэм ежь ышхъэкэлэ ипсауныгъэ тутынхэм зэрарэу къырихыгъэр, аш милькоу текуудэрэр зэрэбэр шхъэихыгъэу

кэлэеджаклюхэм къафиотагъэх. Джаш фэдэу тхыльеджапIэм иофишшэхэм къафхъязырыгъэ къэгъэльэгъонэу «Скажи курению «Нет!» зыфиорэм ныбжыклюхэр щагъэгъозагъэх. Мыщ акыл зыхэпхын хэутыгъэ зэфшхъафхэм нэуасэ зафашын амал ялагь.

Кэлухым псауныгъэм игьогу занкэ дэмыххэу ягъашэ ныбжыклюхэм ахынэу зэхэшаклюхэр къяджагъэх.

ІШШЫНЭ Сусан.

Искусствэр — тибаиныгъ

Орэдыр янасып икъэкIуапI

Орэдыр зигусэм ишыненыхъэ нахь гъеше-
гъон мэхъу. Адыгэ Республикэм и Къэралы-
гъо филармоние итворческэ купхэм япчыхъэ-
зэхахъэхэм пүнүгъэ мэхъанэу яэм лэужхэр
зэрепхых.

Республикэм и Къэралы-
гъо филармоние икамернэ му-
зыкальнэ куп 2019-рэ ильэсэм
концертэу кытыгъэхэр гум шу-
къэ къинажыхъэх. Адыгэ Респу-
бликэм имэфэк мафэ, бжы-
хъэм, шульгэгум, хэгъэхм иху-
гъэ-шагъэхэм афэгъэхыгъэх
пчыхъэзэхахъэхэр щыненыхъэм
дештэх, цыфым игъесэнхъэ
фэорышшэх.

Къэралыгъо филармониет
иорэдьохху Баджэ Дзэхъанре
Нэгъой Маринэрэ республикэм
щыцэрилох. Филармониет исим-
фоническэ оркестрэ игъусэхуу
классикэм хэхъагъэхэр орэдхэр,
Адыгэ Республикэм икомпози-
торхэм аусыгъэхэр къалох.

Цэрылохэм аусыгъэхэр

— Txakloy Жэнэ Къырымызэ-
рэ композиторэу Тхъабысымэ Умарэрэ зэдаусыгъэ орэдхэр
цыфхэм зэлъашшэх, — къеуатэ филармониет икамернэ му-
зыкальнэ куп ищауу Вера Побо-
силовам. — Шъэожъ Розэ, Баджэ Дзэхъан, Нэгъой Маринэ, нэмыкхэм къалохэрэ орэдхэр
гум щыщ хъугъэх. Анахъэу къы-
хээгъэшшэрэ непэрэ ныбжык-
хэхэм аш фэдэ орэдхэр зэра-
шыогъэшшэхонхэр ары.

2019-рэ ильэсэм Жэнэ Къы-
рымызээр Тхъабысымэ Умарэрэ
я любилейхэр игъекотыгъэу

республикэм щыхагъеунэфыкы-
гъэх. Филармониет щызэхашгъэ
концертэу Урысыем, Адыгэим
язаслуженнэ артисткэу Баджэ
Дзэхъанэ, Адыгэим инароднэ
артисткэу Нэгъой Маринэ хэ-
лэжьагъэх.

— Адыгэхэм яшэн-хабзэ фэ-
гъэхыгъэ орэдэу Жэнэ Къы-
рымызээр Сэмэгу Гощнагъорэ
зэдаусыгъэер егашши жыы хъу-
щтэп, — къеуатэ Баджэ Дзэ-
хъанэ. — Пүнүгъэ къуачиэу аш-
хэлтийр цыфхэм къагурэо. Орэ-
дьр адигэхэм ямызакьюу, урыс-
хэм, къэндзалхэм, фэшхъяф
пъэпкъхэм яартистхэм агъэ-
жьинчи.

Урысыем изаслуженнэ артист-
кэу, Адыгэим инароднэ артист-
кэу Шъэожъ Розэ орэдхэр тамэ
зэритгъэхэр гум щыщ хъугъэх.
«О унит», «Синан», «Орэдьр
о зигъэгъус», фэшхъяфхэри
пъэпкъ искусствэм ибанинхъэх.

— «Синанэр» къасло зыхъукэ,
дунайм тет ныхэр къисэдэхуухэу
къысщхъуу, — игуушысэхэм та-
щегъэгъуазэ Адыгэим инароднэ
артисткэу Нэгъой Маринэ. —
Агъашлагъэм емылтыгъэу орэ-
дьр хъульфыгъэхэм, бзыльфы-
гъэхэм, къелцыкъуухэм къызэ-
ралорэм сэгъэгушшо. Орэдым
ипүнүгъэ къуачиэ щыненыхъэм
щыгхырашы.

Нэгъой Маринэ ыпхъухэу
Азэрэ Бэлэрэ искусствэр къы-
хахъгъ. Зэшыпхуу орэдьохху
янэ игъусэхэузы орэдьр къы-

зэдаоуу къыхэкы. Азэ ильэси
10-м итыгъ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдьо-къэшшокло
ансамблэу «Ислъамыем» едэлоу,
льэпкэ орэдхэр мэкъэ Іэтгъэкъэ
къыхицэхэу зыргэжжэх.

— Макъэр къабзэу, гүшүэхэр
къыбурулохху Нэгъой Азэ орэ-
дым ургэжэдэу, ансамблэм къы-
лохэрэ орэдхэм якупкэ къызэзүү-
хынным фэгъэсагь. Ижъирэ орэд-
хэри, лъэпкэ гүшшисэр зыхэл-
хэу джырэ уахътэм аусыгъэхэри
Азэ мэкъэ хэхъагъэкъэ цыфхэм
альгээлэх, — къеуатэ Уры-
сыем, Адыгэим инароднэ ар-
тистэу, композиторэу Дмитрий
Шостакович цыцэкъэ агъэнэфээз-
шүхъафтынр къызыфагъэшшо-
шагъэу Нэхэе Аслъан.

Нэгъой Бэлэ зэлъашшэхэрэ
орэдьохху Шъэожъ Розэ, Нэхэе
Тэмэрэ, нэмыкхэм ярепертуар
къыхэхыгъэхэр къелох. Бэрэтэрэ
Хъамидерэ Кыргъ Юрэрэ зэ-
даусыгъэ «Бжыхъэ шуульэгъум»
ятлонэрэ жыкъеэшгъур Бэлэ
ритижъэгъэу мэкъэ чъэпхыгъэ-
шэхэу тыргэжэдэу.

Сергей Побоиловыр музы-

кант цэрылуу, ыпэпщынэмкэ орэ-
дышшохэр къырехъаох. Хэгъэ-
гум, дунаим зэнэкъохху ашы-
къуагъэхэм къашыдихыгъэ щыт-
хъуцэхэм Адыгэ Республикэм
щытхъур кыфахы. Сергей Трут-
невыр орэдьо ныбжыкы. Эст-
радэм нахь фэшагъэм, шэжж
орэдхэр игунэсих. Артистым
инэшанхэр дэгъуу егъэфедэх.

Наталья Амельченкэр, Анно
Шапоровар, Никита Гнидинэр,
нэмыкхэри камернэ музыкальнэ
кулым хэтих.

Еджаклохху Татьяна Арютю-
новар, София Дряхловар, Со-
фия Кочневар артист цэрыло-
хэм акырэлпльых. Нэгъой Маринэ
зэрилтытэрэмкэ, ахэри шэхэу
искусствэм щытшэштых.

Жэнэ Къырымызэ «Орэдьр о
зигъэгъус» зыфилоу ытхыгъэм
мэш фэдэ гүшүэхэр хэтих.

Орэдьр о зигъэгъус,
Орэдьр о зигъэкъас.
Зикласэр насыпышшошт,
Зигъусэр гушшом хэтихт.

Орэдым цыфыр enly, щын-
гъэм фэгъасэ, филармониет
икамернэ музыкальнэ куп хэтихэр,
филармониет иорэдьохху Баджэ
Дзэхъан, Нэгъой Марин, нэмыкхэ-
ри джырэблагъэ республике
общественне движение «Адыгэ
Хасэм» рагъэблагъэх, щытхуу
тхылхэр аратыгъэх. Адыгэ
Хасэм итхаматэ игуадзэу Бэ-
гыушэ Алый, Хэсашхъэм хэтэу
Къэзэнэ Юсиф артистхэм аф-
гушуагъэх, Жэнэ Къырымызэрэ
Тхъабысымэ Умарэрэ яобилейхэм
яхылгээзэхэм зэхахъэхэм чанэу зэ-
рахэлэжъагъэхэм фэшлэшшэу
зэрафэрэзэхэр хагъэунэфыкы.

Фортепианэмкэ къадежьыуэрэ
Набэкъо Бэлэ илэпээсэнхъэ
тышыгъуаз. Орэдьохху ар аде-
жыгуузэ искусствэм лягъую щы-
пцирищирэ щыненыхъэм шүкэ
къынажыхъицт.

Нэгъой Маринэ фэгъэхыгъэ
пчыхъэзэхахъэ непэ Къэралыгъо
филармониет щыклошт.

ЕМТЫИЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкъыэр:

Адыгэ Республикэм
льэпкэ Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашы-
псүрэ тильэпкэ-
гъуухэм адьрияэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкы
къебар жууцэх
иамалхэмкэ и Комитет
адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-къэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчыагъэкъэ 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхээ, шрифтыр
12-м нахь цыкъуунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкгэгъэлжых.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкэ ыкы зэлъы-
лэсэхэм амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэлоры-
шапи, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчыагъэр
4885
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 212

Хэутын узьчи-
кээтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаушихъятыгъэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъяэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяэр
игуадзэр
Мэшлээко
С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхъырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.

Бэгчүүнэ Алый Нэгъой Марин
фэгүйлө.

